

Työnohjauksesta on moneksi

Kaarina Ranne, Heikki Markkanen & Tuula Malo (toim. 2011).
Työnohjaus ryhmien ja organisaatioiden kehittämisen
välineenä. TAMK, 235 sivua.

TYÖNOHJAAJAKSI voi koulut-
tautua Suomen eri puolilla, niin
yliopistojen, ammattikorkeakou-
lujen kuin erilaisten yhdistysten-
kin organisoimissa koulutuksis-
sa. Teoksen toimittajista Kaarina
Ranne ja Heikki Markkanen ovat
toimineet Tampereen ammatti-
korkeakoulun työnohjaajakou-
lutuksen pääkouluttajina. Kirja
sisältää yhteensä 20 artikkelia,
joista puolet on tiivistetty työnoh-
jaajakoulutuksessa tehtyjen lop-
putöiden pohjalta artikkeleiksi.
Loput artikkelit edustavat sellais-
ten henkilöiden näkemyksiä työ-
ohjauksesta, jotka oman työnsä,
tutkimuksen tai kouluttajan tehtä-
vänsä vuoksi ovat työnohjauksen
asiantuntijoita. Vastaavanlaisia
työnohjaajakoulutuksen oppimi-
sen antia kuvaavia toimitettuja
teoksia on Suomessa ilmestynyt
kymmenkunta.

Teoksen nimi tiivistää kes-
keisen sisällön hyvin tuodessaan
esille työnohjauksen ryhmien ja
organisaatioiden kehittämisen
välineenä. Samalla nimi paljastaa,
että kirjan sisältö on laaja ja mo-
ninainen, jopa hajanainen, mutta
moninaisuudessaan teos pystyy
antamaan kuvauksen työnoh-

jauksen monista sovellusmah-
dollisuuksista. Työnohjauksella
voidaan kehittää organisaatioita
ja työyhteisöjä, vaikuttaa työter-
veyshuollon ja työsuojelun muut-
tuneen roolin jäsentämiseen, akti-
voida koulutusten kehittämiseen,
auttaa traumojen kohtaamisessa,
tukea työuran alkutilanteissa ja
syventää niin opettajan kuin ur-
heiluvalmentajan ammatillisuutta.

Teos sisältää myös useita kiin-
nostavia työnohjauksen menetel-
mällisen kehittämisen kuvauksia,
aina menetelmän historiallisesta
lähtökohdasta tulevaisuuden
haasteisiin. Draama, narratiivi-
suus, kehollisuus, kuvataiteet ja
taideterapia antavat uusia mene-
telmäsovelluksia työnohjauk-
seen. Artikkeleissa on myös työn-
ohjauksen keskiöön sijoittuvi-
en käsitteiden kuvausta, kuten
transferenssi-ilmiön, tunteiden
ilmenemisen, hiljaisen tiedon ja
monikulttuurisuuden.

URHEILUVALMENNUKSESTA MONIKULTTUURIRYHMIIN OHJAUKSEEN

Kirjan sisältö on rikas ja monipu-
linen. Teos antaa työnohjaukses-
ta kuvan monitieteisenä, monella

tavalla toteutettavana ja useita
ammattisektoreita palvelevana
työmuotona. Erityisen vahva uu-
tuusarvo on urheiluvalmennuk-
sen ja työnohjauksen keskinäisen
sisällön kuvauksessa. Samoin mo-
nikulttuuristen ryhmien työnohja-
uksen erityiskysymyksistä on vielä
kovin vähän kirjoitettu.

Kirjan eduksi voi nostaa sen
sisällön monipuolisuuden, mutta
kritiikiksi artikkeleiden tasoerot.
Vahvaa tieteellistä argumentaa-
tiota ja runsasta lähdekirjallisuutta
on hyödynnetty *Arto Kallioniemen*
artikkelissa monikulttuuristen
työnohjausryhmien erityiskysy-
myksistä. Artikkelin on sisällöltään
teemasta niin monipuolinen
kuvaus, että kokenut työnohjaaja
saattaisi artikkelin auttaman jä-
sennyksen avulla rohkaistua ve-
tämään monikulttuurista työnoh-
jausryhmää, vaikkei olisi aiemmin
toiminutkaan monikulttuurisuu-
den kanssa.

Muita kirjan ”helmiä” ovat *Pia-
Maria Gardbergin* kuvaus tunteis-
ta työnohjauksessa. Artikkelissa
pohditaan, miten työnohjaaja voi
auttaa ohjattavaa omien työtuntei-
densa säätelyssä ja hyväksynnässä
tai jäsentää ohjattavan tunneko-



kemuksia mielen joustavuuden ja tunneäly –käsitteiden avulla.

Jyrki Veistämö pohtii artikkelissaan kokeneen työnhajaan hiljaisen tiedon olemusta ja merkitystä. Työnohjaus on aina luottamuksellista toimintaa, tapahtuu suljettujen ovien takana ja huomattavan abstraktilla tasolla. Tätä kontekstia ajatellen on ymmärrettävää, että työnhajaan osaaminen on vaikeasti tunnistettavaa ja siksi lähtökohtaisesti työnhajaan hiljaisen tiedon jäsentäminen on erinomainen pohdittava teema.

Veistämö tekee työnhajaan hiljaista tietoa näkyvämmäksi muiden muassa kuvaamalla työnhajaan erilaisiin rooleihin sisältyvää osaamista. Kokenut työnhajaaja siirtyy työnhauksen kuluessa joustavasti roolista toiseen ollen välillä tutkijan, opettajan, konsultin tai arvioijan rooleissa. Näissä kaikissa Veistämön kuvaamissa työnhajaan rooleissa hiljaisen tiedon käyttö on erilaista.

OPPIMISMENETELMIÄ

Työnohjaajakoulutusten pedagogiikkaa on avattu kirjoittamalla kovin vähän. *Kaarina Ranteen*

artikkeli Tampereella toteutetun työnohjaajakoulutuksen kuvauksesta paikkaa tätä puutetta erinomaisesti. Tutkiva oppiminen ja ryhmästä saatava emotionaalinen tuki ovat kuvatun koulutuksen rakenteellisia ratkaisuja, joilla pyritään monipuoliseen ja syvälliseen työelämän ilmiöiden tunnistamiseen sekä omakohtaisten työnohjaustyössä läpi käytävien tunteiden turvalliseen analysointiin. Aikuisopiskelijalle on haaste omaksua uusia teoreettisia käsitteitä niin elävästi ja syvällisesti, että ne auttavat työnhajaan jäsentämään aina vain monimutkaistuvamman työelämän erilaisia tilanteita ohjattavan hyödyksi.

Artikkelissa kuvattu round table -oppimismenetelmä palvelee uusien käsitteiden omaksumisessa. Samoin erittäin mielenkiintoinen kuvattu menetelmä on opitun ankkurointi, jolla tarkoitetaan koulutusjakson jälkikäteen tapahtuvaa reflektiivistä analysointia, jonka vuorollaan kukin työnohjaajakoulutettava toteuttaa suullisesti ryhmän sosiaalisesti pääomaksi. Tämä menetelmä edistää sekä yksilöllistä että kollektiivista oppimista.

Työnohjausmenetelmällisistä artikkeleista haluan nostaa erityisen ansiokkaina esille *Annikka Häkämiehen* kuvauksen draamasta työnhauksessa. Artikkelin monipuolinen sisältö ja runsas lähdemateriaali antavat vakuuttavan kuvan em menetelmän sovel-lusarvosta. Samoin *Satu Hintikan* artikkeli trauman kohtaamisesta työnhauksessa on seikkaperäinen kuvaus trauman kokonaisvaltaisesta kehollisesta kokemuksesta. Artikkelin rikas lähdekirjallisuus auttaa lukijaa tutustumaan aiheeseen vielä syvällisemmin.

Vaikka työnohjaajakoulutuksen lopputöistä on tarjolla useita toimitettuja artikkelikirjoja ja vaikka tässä arvioimani teos sisältää eri tasoisia artikkeleita, olen silti vakuuttunut siitä, että kirja monipuolisuudessaan toimii hyvin niin työnhajaajaksi kouluttautuvien oppimateriaalina kuin jo alalle valmistuneille täydennyskoulutusmateriaalina.

Soili Keskinen

*kasvatustieteen professori
työnohjaaja ja työnhajajien
kouluttaja*

*Rauman opettajankoulutuslaitos
Turun yliopisto*